
РОЗВИТОК ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОГО ТА СТРАХОВОГО РИНКУ

УДК 332

doi: 10.15330/apred.1.17.184-189

Мельничук Ю.М.¹, Чвертко Л.А.²

НАПРЯМИ ЗАЛУЧЕННЯ ДЕПОЗИТНИХ КОШТІВ ЯК ОСНОВНОГО ДЖЕРЕЛА ІНВЕСТУВАННЯ НЕЗАЛЕЖНОГО БІЗНЕСУ

Уманський державний педагогічний університет імені
Павла Тичини,
Міністерство освіти і науки України,
кафедра фінансів, обліку та економічної безпеки,
вул. Садова, 2, м. Умань,
20300, Україна,
тел.: 067-7729730,
¹e-mail: melnichuk_yuliya@ukr.net,
ORCID: 0000-0003-4149-0205

²тел.: 097-6188989,
e-mail: luda_um@ukr.net,
ORCID: 0000-0003-2788-6991

Анотація. Стаття «Напрями залучення депозитних коштів як основного джерела інвестування незалежного бізнесу» спрямована на дослідження депозитних операцій банку як цінного джерела інвестування малого та середнього бізнесу в Україні, для створення незалежного клімату їх діяльності. Метою статті є дослідити базові положення механізму надання депозитних послуг банку та напрямів їх покращення для подальшого їх акумулювання в інвестиційні потоки для малого, середнього та великого підприємництва.

У роботі застосовувалась сукупність методів дослідження, що становить методологію аналізу та організації основних публікацій, законодавчих актів та законів, а саме методи узагальнення, порівняння, хронологізації, аналізу та узагальнення.

У статті розглянуто, що основним джерелом формування депозитних коштів є вклади населення. Крім приватних вкладників особливу роль відіграють корпоративні клієнти. Виявлено проблеми депозитної політики українських банків на сучасному етапі і запропоновано шляхи їх вирішення. Доведено, що для банку тенденції по зниженню обсягу внесків населення і депозитів підприємств та організацій є найбільш гострою проблемою, що змушує його переглядати свою депозитну політику, тому запропоновано способи залучення вкладників у банки. Проаналізовано найбільш інвестовані галузі економіки банківськими депозитними коштами.

Результатами дослідження стали висновки, зроблені на основі дослідження наукової та законодавчої бази з даної проблематики, а також аналізу залучення коштів у вклади і депозити фізичних і юридичних осіб; поліпшення ресурсної бази за допомогою запропонованих шляхів надходження депозитних потоків.

Практичну значущість наукового дослідження та його результатів становлять запропоновані шляхи вдосконалення процесу залучення грошових потоків в депозити банку для інвестиційного потенціалу.

Ключові слова: банківський депозит, інвестиційні потоки, стратегічний розвиток, незалежний бізнес.

Melnychuk Yu.M.¹, Chvertko L.A.²

DIRECTIONS OF ATTRACTING DEPOSIT FUNDS AS THE MAIN SOURCE OF INVESTMENT OF INDEPENDENT BUSINESS

Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University,
Ministry of Education and Science of Ukraine,
Department of Finance, Accounting and Economic Security,
Sadova str., 2, Uman,
20300, Ukraine,

¹tel.: 067-7729730,
e-mail: melnichyk_yuliya@ukr.net,
ORCID: 0000-0003-4149-0205,

²tel.: 097-6188989,
e-mail: luda_um@ukr.net,
ORCID: 0000-0003-2788-6991

Abstract. The deposits involved are the foundation on which banks develop and succeed. The ability to raise a significant amount of funds shows the professionalism of management and high confidence in the bank from the client's side. The article "Directions of attracting deposits as the main source of investment for independent business" is aimed at studying the bank's deposit operations as a valuable source of investment for small and medium-sized businesses in Ukraine, to create an independent climate for their activities. The purpose of the article is to explore the basic provisions of the mechanism of providing deposit obedience to the bank and ways to improve them for further accumulation in investment flows for small, medium and large enterprises.

The set of research methods was used in the work, which is the methodology of analysis and organization of major publications, legislation and laws, namely the methods of generalization, comparison, chronology, analysis and generalization.

The article considers that the main source of deposits is the population's deposits. In addition to private investors, corporate clients play a special role. The problems of the deposit policy of Ukrainian banks at the present stage are revealed and the ways of their solution are offered. It is proved that for the bank the tendency to reduce the volume of household deposits and deposits of enterprises and organizations is the most acute problem, forcing it to reconsider its deposit policy, so the proposed ways to attract depositors to banks. The most invested sectors of the economy with bank deposits are analyzed.

The results of the study were the conclusions made on the basis of a study of the scientific and legal framework on this issue, as well as the analysis of raising funds in deposits and deposits of individuals and legal entities; improving the resource base through the proposed ways of receiving deposit flows.

The practical significance of the research and its results are the proposed ways to improve the process of attracting cash flows to bank deposits for investment potential.

Key words: bank deposit, investment flows, strategic development, independent business.

Вступ. Залучення грошових коштів та їх подальше розміщення є основними формами діяльності комерційного банку. Залучені ресурси є основою, на якій банки розвиваються і досягають успіху. Депозитні операції є особливою статтею у балансі банку. Можливість залучення значного обсягу коштів показує професіоналізм керівництва і високу довіру до банку з клієнтської сторони. Більшість ресурсів банку (80% - 90%) це залучені кошти, а основна частина залучених коштів - депозити.

Виходячи з депозитних операцій комерційних банків, велика частина ресурсів використовується господарюючими суб'єктами і населенням для отримання короткострокових і довгострокових кредитів, а також як інвестиції в економіку країни. Формування депозитної бази відбувається з використанням різних методів, інструментів і способів залучення ресурсів для надання допомоги потенційним банкам

в проведенні активних операцій, а також для гнучкого реагування на фінансові потреби клієнтів.

Постановка завдання. Особливу роль відіграють довгострокові депозити, оскільки підприємства вкладають велику частину коштів в короткострокові депозити банку, довгострокові депозити є цінним джерелом інвестицій, дозволяючи банку надавати довгострокові кредити без шкоди для його ліквідності.

У зв'язку з цим розвиток комерційного банку неможливо забезпечити без ефективної депозитної політики. Від якості ресурсної бази банку, що є результатом депозитної політики, залежить і кінцевий результат діяльності самого банку - прибуток або збиток.

Питанням депозитного розвитку в комерційних банках займалися такі науковці, як Л.В. Канторович, М.Д. Кондратьєв, В.М. Нелеп, Б.Є. Грабовецький, Н.І. Костіна, Л.В. Владімірова, І. Бланком, В. Борисова, Г. Висоцький, О. Кнейслер, О. Квасовський, Н. Спасів, О. Ніпіаліді, В.Костецький, Ю. Мельничук, В. Опарін, О. Орлов, І. Полтьєва, О. Терещенко, В. Тропіна, І. Хома, М. Алексєєв, В. Бочаров, Р. Брейлі, І. Брігхем, Дж. Ван Хорн, Дж. Вахович, У. Кінг, Дж. Сігел, А. Тейлор, Дж. Фіннерті, Дж. Шима та ін.

Незважаючи на велику кількість наукових досліджень в поліпшенні депозитної справи, питання використання депозитних коштів в напрямку інвестиційної діяльності недостатньо вивчені, тому нашим завданням є поглибити дослідження в напрямку депозитного регулювання як інвестиційного ресурсу економічного розвитку.

Результати. Загальновідомо, що найважливішим джерелом банківських ресурсів є вклади населення. Кожен комерційний банк повинен розробляти власну політику у відносинах зі своїми клієнтами, в тому числі з приватними вкладниками. Одним з найважливіших факторів заняття гідного конкурентної позиції на банківському ринку є саме політика банку щодо вкладів фізичних осіб [1].

На нашу думку, наші громадяни, незважаючи на все, що відбувається з їх фінансовим благополуччям, незважаючи на зниження ставок (зокрема за валютними депозитами), несуть гроші в банки. Комерційні банки залишаються для громадян основним фінансовим інститутом, де вони розміщують грошові кошти [2].

Залучення коштів від приватних вкладників залишиться найбільш зростаючим сегментом бізнесу комерційних банків. Звичайно, обсяги залучених коштів населення будуть визначатися такими факторами, як реальні доходи громадян та їх ощадна поведінка.

Незважаючи на те, що останні роки лишаються ліцензії в основному дрібні і середні банки. Але відкликання ліцензії не викликає серйозного занепокоєння у вкладників, оскільки практика роботи системи обов'язкового страхування вкладів довела, що система функціонує стабільно.

На обсяги залучення вкладів населення істотно впливає рівень ставки НБУ. Різне зростання ставки проковує автоматичне зростання ставок по кредитах банків, а також стимулює банки менше кредитувати і залучати більше коштів у клієнтів - і погашати борги.

Крім приватних вкладників, банки, звичайно, не повинні забувати і про те, як утримати своїх корпоративних клієнтів та залучити до обслуговування нові підприємства і організації.

Основним змістом нового етапу у розвитку банківської сфери повинно стати підвищення якості банківської діяльності, що включає розширення складу банківських продуктів і послуг та вдосконалення способів їх надання, забезпечення довгострокової ефективності і стійкості бізнесу кредитних організацій, тим самим збільшення ресурсної бази банків.

Все більш активно повинні використовуватися досягнення сучасних інформаційних технологій, що є основою модернізації банківської діяльності. Отримає додатковий імпульс процес консолідації в банківській сфері, що базується на економічних інтересах учасників ринку [3].

Таблиця 1

Проблеми депозитної політики українських банків на сучасному етапі і шляхи їх вирішення

Table 1

Problems of deposit policy of Ukrainian banks at the present stage and ways to solve them

Проблеми формування кредитної політики банку на сучасному етапі	Шляхи вирішення
Кризові явища в економіці країни, недостатня ємність фінансового ринку	Нарощування власного капіталу кредитними організаціями, створення «буфера міцності» по капіталу не тільки у найбільших банків, але й у середніх банків.
Падіння рівня реальних доходів фізичних осіб, зниження ощадної активності населення	Підвищення якості банківських послуг, скорочення часу обслуговування, підвищення зручності для клієнтів
Зниження коштів на рахунках підприємств і організацій	Утримання «старих» клієнтів різними вигідними пропозиціями і акціями (підвищення відсотків за вкладами до свят, подарунки клієнтам і тощо)
Зростаюча конкуренція серед кредитних організацій	Пропозиція максимально широкого вибору вкладів з різними умовами. Застосування ефективної реклами, презентації банківських послуг на підприємствах та організаціях.

Діяльність комерційних банків, спрямована на залучення вкладників, провадиться з урахуванням штатних, інформаційних і фінансових можливостей кредитної організації, а також у відповідності з клієнтською, в тому числі депозитною політикою. Деколи набагато складніше банку утримати старого клієнта, ніж залучити нового. Але необхідно поєднувати і те, і інше, не дивлячись на різницю у вартості і трудовитрат на ці процеси. Якщо не залучати нових вкладників, банк може втратити і прибуток, і власний імідж [4].

Вистояти у складних макроекономічних умовах і витримати конкурентну боротьбу кожному банку може дозволити ретельне опрацювання його депозитної політики. Запропоновані шляхи вирішення проблем, пов'язаних з формуванням ресурсної бази та здійсненням депозитної політики, допоможуть банку підвищити ефективність своєї діяльності.

Для банку тенденції по зниженню обсягу внесків населення і депозитів підприємств та організацій є найбільш гострою проблемою, що змушує його переглядати свою депозитну політику.

Способи залучення вкладників у банки

Table 2

Ways to attract depositors to banks

Спосіб залучення вкладів	Особливості застосування
Використання реклами	Реклама повинна бути яскравою і запам'ятовується, підкреслювати вигідність умов для вкладників. Найбільш привабливою є реклама на телебаченні, радіо, Інтернеті. Дуже ефективними виявляються презентації банківських послуг на підприємствах та організаціях попередньої домовленості з їх керівництвом [5]
Рекламні акції	Використання всіляких акцій для вкладників: підвищення відсотків закладами до свят та пам'ятних дат; вручення подарунків постійним клієнтам з символікою банку (ручка, блокнот, кухоль з логотипом банку тощо) [6]
Особливі взаємовідносини з постійними клієнтами	привітання постійних клієнтів зі святами (розсилка привітальних смс, сувеніри до свят з логотипом банку; сертифікати на купівлю товарів від організацій-партнерів та ін.)
Розширення продуктової лінійки	пропозиція максимально широкого спектру вкладів з різними умовами [7]

Банки, частково за рахунок депозитних коштів здійснює інвестування різних галузей економіки. Такі галузі мають більше можливостей розвитку та економічного зростання. Так наприклад, інвестовані наступні галузі (2020 році):

- Сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг;
- Добування інших корисних копалин і розроблення кар'єрів;
- Виробництво харчових продуктів;
- Виробництво напоїв;
- Текстильне виробництво;
- Виробництво одягу;
- Оброблення деревини та виготовлення виробів з деревини та корка, крім меблів; виготовлення виробів із соломки та рослинних матеріалів для плетіння;
- Виробництво паперу та паперових виробів;
- Поліграфічна діяльність, тиражування записаної інформації;
- Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції;
- Виробництво гумових і пластмасових виробів;
- Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції;
- Металургійне виробництво;
- Виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування, тощо.

Великі інвестиції великим підприємствам – то великі ризики для банку та його мільйонів вкладників. Тому стратегія банку повинна бути виважена та обережна – інвестування невеликими сумами переважно фізичних осіб, малого та середнього бізнесу.

Висновки Для залучення коштів у вклади і депозити фізичних і юридичних осіб та поліпшенню ресурсної бази можна використовувати наступні шляхи:

- підвищення привабливості вкладів шляхом збільшення процентних ставок;
- розробку системи стимулів, привабливих для потенційних клієнтів. Наприклад, знижка при відвідуванні будь-яких магазинів або туристичних фірм, але за умови оплати послуг з коштів, які знаходяться на вкладі не менше одного повного терміну зберігання;
- диверсифікацію лінійки вкладів з урахуванням специфіки регіонів;
- анкетування клієнтів з метою визначення їх мотивації при виборі банку;
- рекламування банківських послуг з метою залучення потенційних клієнтів шляхом довіри до банку, підкреслюючи надійність банку, конкурентні переваги, зручність обслуговування;
- підвищення якості послуг, удосконалення технологій обслуговування для досягнення максимальної зручності для клієнтів;
- створення служби реклами по телефону для швидкості та зручності.

Отже, проведення запропонованих заходів призведе до збільшення стабільних депозитів у банку, що призведе до підвищення стабільності ресурсної бази банку і, отже, до поліпшення інвестування бізнесу в умовах їх незалежного функціонування.

1. Заславська О. І. Проблема трансформації організованих заощаджень домогосподарств в інвестиційні ресурси банків. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2016. № 2 (48). С. 278–285.
2. Melnychuk Yu. M., Shkolenko O.B., Gumeniuk A.V., Melnik V.V. Bank deposit as a direction of investment activity's activation of insurers in life insurance. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2018. Vol. 4(27). p. 41-48.
3. Ткачук І. Г., Крпельницька С.О. Управління фінансами нових виробничих систем: теорія, методологія, практика. Івано-Франківськ. В. Тіповіт. 2009. с. 262.
4. Melnychuk, Y., Tkachuk, I., Tkachuk, Yu., Solodzhuk T., Kyryluk I. Economic mechanism for managing the strategic development of territorial communities. *Tem Journal*. 2020. Vol. 9. № 4. p. 1606-1613.
5. Веремчук А. В. Фінансова інклюзія та ощадна поведінка населення України. *Держава та регіони. Економіка та підприємництво*. 2019. № 1. С. 129–134.
6. Melnychuk Yu. M. Application of systematic approaches to assessing the effectiveness of the bank in conditions of financial independence of the region. *Economies' Horizons*. 2019. № 1(8). p. 36–43.
7. Власова І. В. Заощадження населення як інвестиційний ресурс економіки. *Економіка: теорія та практика*. 2016. № 2. – С. 4–7.

References

1. Zaslavska, O. I. "The problem of transformation of organized household savings into investment resources of banks". *Scientific Bulletin of the Uzhhorod University*, no.2 (48), 2016, pp. 278–285.
2. Melnychuk, Yu. M., Shkolenko, O.B., Gumeniuk, A.V., and V.V. Melnik. "Bank deposit as a direction of investment activity's activation of insurers in life insurance." *Financial and credit activity: problems of theory and practice*, no. 4(27), 2018, pp. 41-48.
3. Tkachuk, I.H., and S.O.Kropelnytska. *Finance management of new production systems: theory, methodology, practice*. Ivano-Frankivsk, Tipovit. 2009.
4. Melnychuk, Y., Tkachuk, I., Tkachuk, Yu., Solodzhuk T., and I. Kyryluk. "Economic mechanism for managing the strategic development of territorial communities." *Tem Journal*, vol. 9, no. 4, 2020, pp. 1606-1613.
5. Veremchuk, A.V. "Financial inclusion and frugal behavior of the population of Ukraine." *State and regions. Economics and Entrepreneurship*, no. 1, 2019, pp. 129–134.
6. Melnychuk, Yu. M. "Application of systematic approaches to assessing the effectiveness of the bank in conditions of financial independence of the region." *Economies' Horizons*, no. 1(8), 2019, pp. 36–43.
7. Vlasova, I. V. "Household savings as an investment resource of the economy". *Economics: theory and practice*, no. 2, 2016, pp. 4–7.